

NORGES HØYESTERETT

Den 30. mars 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Bull og Falch i

HR-2023-582-U, (sak nr. 22-189290SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Nina Natalia Bluszeko)

mot

X (advokat Lukasz Pawel Niedzielski)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om X nyter statsimmunitet i et søksmål anlagt for Oslo tingrett.
- (2) Saksøker, A, var ansatt ved Xs ambassade i Norge i perioden 2007–2021. Stillingsbetegnelsen har endret seg i løpet av perioden. Ved avslutning av arbeidsforholdet hadde hun stilling som seniorrådgiver ved konsulatavdelingen. Hun ble avskjediget 2. september 2021.
- (3) Ved stevning 23. februar 2022 reiste A søksmål for Oslo tingrett mot X med krav om erstatning og oppreisning for påstått urettmessig avskjed.
- (4) Oslo tingrett avsa kjennelse 26. august 2022 med slik slutning:
 - «1. Sak nr. 22-029449TVI-TOSL/03 avvises.
 2. A dømmes til å betale kr 20 000 – tjuetusen – i erstatning for sakskostnader til Den polske stat – X v/Xs ambassade innen 2 – to – uker.»
- (5) A anket, og Borgarting lagmannsrett avsa kjennelse 25. november 2022 med slik slutning:
 - «1. Anken forkastes for så vidt gjelder slutningen pkt. 1.
 2. Sakskostnader tilkjennes ikke for tingretten.
 3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 20 000 – tyvetusen – kroner til X innen to uker etter at kjennelsen er forkynt.»

- (6) Som tingretten kom lagmannsretten til at As oppgaver i den stillingen hun ble avskjediget fra, innebar utøvelse av offentlig myndighet. X har derfor statsimmunitet mot søksmålet.
- (7) A har anket til Høyesterett og påstått at saken for Oslo tingrett fremmes, og at hun tilkjennes sakskostnader for alle instanser. Anken gjelder rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. Det anføres blant annet at X har tapt sin eventuelle immunitetsinnsigelse ved å ta materielle skritt overfor tingretten, uten å gjøre innsigelsen gjeldende.
- (8) X har påstått at anken forkastes, og at republikken tilkjennes sakskostnader. Til anførselen om at immunitetsinnsigelsen er tapt, er meddelt at X ikke har kommentarer. Men det anføres at A under ingen omstendighet kan tilkjennes sakskostnader for tingretten.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse som avviser en sak fra tingretten fordi den ikke hører under norsk domsmyndighet. Ankeutvalget har da full kompetanse, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav a.
- (10) Det følger av tvisteloven § 1-2 at loven gjelder med de begrensinger som er anerkjent i folkeretten eller følger av overenskomst med fremmed stat. Dette innebærer at i den grad X nyter statsimmunitet etter regler anerkjent i folkeretten, må søksmålet avvises.
- (11) FN-konvensjonen om immunitet for stater og deres eiendom overfor fremmede staters domsmyndighet av 2. desember 2004 er ratifisert av Norge, men har foreløpig ikke trådt i kraft fordi et tilstrekkelig antall stater fremdeles ikke har tiltrådt konvensjonen. Fordi FN-konvensjonen «[l]angt på vei innebærer ... en kodifisering av det som i dag må anses å være gjeldende folkerettslig sedvanerett», se St.prp. nr. 33 (2005–2006) side 2, er den «relevant» og «står ... sentralt» ved fastleggingen av innholdet i gjeldende folkeretts immunitetsregler, jf. HR-2022-1041-U avsnitt 11–12.
- (12) FN-konvensjonen er bygget opp slik at stater som hovedregel nyter immunitet mot søksmål i utenlandske domstoler, jf. artikkel 5. Unntak gjelder for arbeidsavtaler, dog slik at statene likevel nyter immunitet blant annet i saker hvor arbeidstakeren har blitt ansatt til å utføre visse oppgaver som ledd i offentlig myndighetsutøvelse, jf. artikkel 11 nr. 2 bokstav a. Lagmannsretten kom til at dette vilkåret er oppfylt i saken her.
- (13) For Høyesterett har A som ny anførsel gjort gjeldende at statsimmuniteten uansett er bortfalt etter FN-konvensjonen artikkel 8 nr. 1.
- (14) Konvensjonen inneholder i artikler 7–9 regler om avkall på statsimmunitet. Etter artikkel 7 kan staten ikke påberope seg immunitet dersom den uttrykkelig har samtykket i – «expressly consented to» – domstolens domsmyndighet. Regelen er utvilsomt i samsvar med gjeldende folkerettslig sedvanerett. Den er et uttrykk for statenes suverenitet, som immunitetsreglene ellers skal beskytte.
- (15) Artikkel 8 omhandler situasjoner hvor samtykket er mer implisitt. Artikkel 8 nr. 1 har denne ordlyden:
- «A State cannot invoke immunity from jurisdiction in a proceeding before a court of another State if it has:
- a) itself instituted the proceeding; or

b) intervened in the proceeding or taken any other step relating to the merits. However, if the State satisfies the court that it could not have acquired knowledge of facts on which a claim to immunity can be based until after it took such a step, it can claim immunity based on those facts, provided it does so at the earliest possible moment.»

- (16) Av bokstav b følger at immunitetsinnsigelsen tapes i de tilfellene staten har intervenert eller tatt andre skritt i forhold til sakens materielle innhold – «taken any other step relating to the merits» – såfremt dette ikke skyldes manglende kjennskap til faktum. I O’Keefe, Tams *The United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property*, Oxford University Press 2013 side 131–132, uttrykkes at regelen innebærer at immuniteten tapes dersom den saksøkte staten i et tilsvarende domstolen gjør gjeldende materielle innsigelser mot kravet uten samtidig å gjøre gjeldende immunitetsinnsigelsen.
- (17) Ankeutvalget antar at i det minste hovedtrekkene også i denne regelen nå må antas å gi uttrykk for gjeldende folkerettslig sedvanerett. Immuniteten må dermed anses tapt i de tilfellene staten har opptrådt slik artikkel 8 nr. 1 beskriver, i hvert fall hvis det er nærliggende å oppfatte opptreden som et uttrykk for samtykke til domstolsbehandlingen.
- (18) I dette tilfellet ba tingretten, etter å ha mottatt stevningen, A redegjøre for sitt syn på spørsmålet om X har immunitet mot søksmålet. I et påfølgende prosesskriv argumenterte A for at X ikke har immunitet i saken. I pålegget om tilsvarende 16. mars 2022 viste tingretten til dette prosesskrivet og ba X, i uthevet skrift, særskilt kommentere dette spørsmålet dersom den var uenig med A.
- (19) I sitt tilsvarende 28. april 2022 argumenterte X for at avskjeden var rettmessig og nedla påstand om frifinnelse. Spørsmålet om immunitet er verken kommentert eller nevnt, og det ble ikke nedlagt påstand om avvisning. Den 10. juni 2022 signerte prosessfullmektigen innkalling til hovedforhandling. Først i prosesskriv 27. juni 2022 fremsatte X immunitetsinnsigelse.
- (20) Ankeutvalget er på denne bakgrunn kommet til at immunitetsinnsigelsen er tapt. Når X, etter uttrykkelig oppfordring, unnlot å påberope seg innsigelsen i sitt tilsvarende til tingretten, er det nærliggende å forstå X slik at den tok et bevisst valg om ikke å gjøre det.
- (21) At immunitetsinnsigelsen er tapt innebærer at saken må fremmes til behandling i tingretten, og at tingrettens og lagmannsrettens kjennelser oppheves.
- (22) A har vunnet saken og har krav på dekning av sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Spørsmålet om saken skal fremmes til behandling, har vært gjenstand for særskilt anke. Da skal kostnadene fastsettes for alle instanser, jf. § 20-8 andre ledd andre punktum og HR-2018-2212-U avsnitt 24.
- (23) For tingretten krever A 43 520 kroner, for lagmannsretten 27 200 kroner og for Høyesterett 21 760 kroner, med tillegg av merverdiavgift, totalt kr 115 600. ~~I tillegg kommer rettsgebyr for lagmannsretten og Høyesterett på til sammen 14 916 kroner.*~~ Det samlede kravet på ~~130 516~~ *115 600 kroner anses nødvendig og tas til følge, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd.
- (24) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. Tingrettens og lagmannsrettens kjennelser oppheves.
2. Søksmålet fremmes til behandling i tingretten.
3. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler X til A ~~130 516 – etthundreogtrettitusenfemhundreogseksten~~ *115 600 – ~~etthundreogfemtentusensekshundre~~ – kroner i sakskostnader innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Henrik Bull
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

**Rettet 3. april 2023 i medhold av tvisteloven § 19-8.*

Ingvald Falch
(sign.)